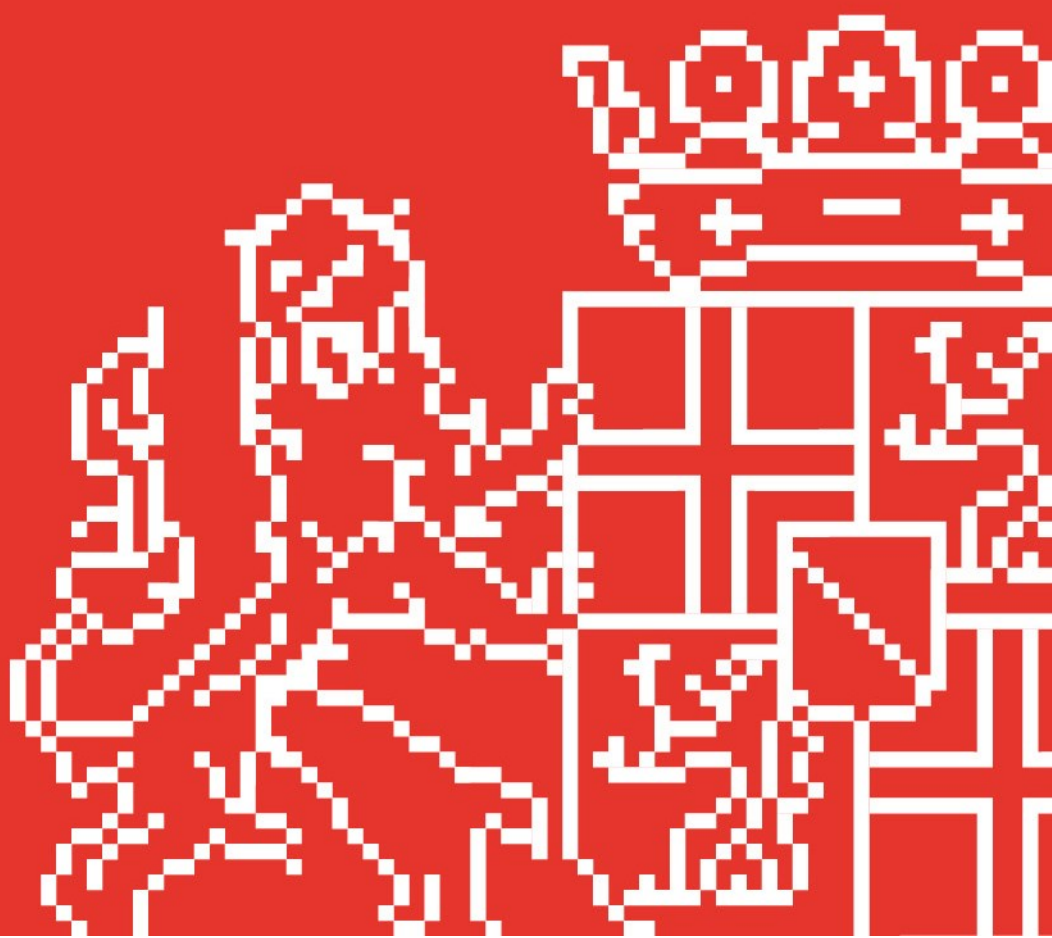

**VERSLAG BUITENLANDSE DIENSTREIS AAN DE 'INTERNATIONALE GRÜNE WOCHE 2023'
IN BERLIJN**

Auteurs Margriet van Vianen & Roelof Martens
Team NEL, LLO

Publicatiedatum 21 maart 2023

Inleiding

Gedeputeerde Sterk heeft op donderdag 19 en vrijdag 20 januari 2023 een werkbezoek gebracht aan de vakbeurs 'internationale Grüne Woche' in Berlijn. De directe aanleiding voor dit werkbezoek was een uitnodiging van Minister Adema van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit om een bezoek aan deze internationale agri-food en landbouwbeurs af te leggen. Gedeputeerde Sterk werd tijdens het bezoek vergezeld door twee medewerkers uit de ambtelijke organisatie vanuit het cluster landbouw & voedsel van het team Natuur en Landbouw.

Minister Adema was voornemens om zelf ook de beurs te bezoeken, samen met minister Van der Wal (Minister voor Natuur en Stikstof) en een ambtelijke delegatie. Verder waren verschillende gedeputeerden van andere provincies en Tweede Kamerleden aanwezig. Naast de kennisuitwisseling met andere landen bood het bezoek hiermee een goede gelegenheid voor het uitwisselen van inzichten en het onder de aandacht brengen van de Utrechtse belangen bij het Rijk. Daarnaast bood het de gelegenheid om in gesprek te gaan met organisaties zoals platform VoedselVerbindt, Team Agro NL, Slow Food Nederland, FoodNL en Greenports Nederland.

Achtergrondinformatie Grüne Woche

De Grüne Woche is een internationale land- en tuinbouwbeurs die jaarlijks wordt georganiseerd in Berlijn. Het is een toonaangevende internationale vakbeurs voor voedsel, land- en tuinbouw welke is opgericht in 1926. Van over de hele wereld presenteren exposanten voedselproducten en gerechten die kenmerkend zijn voor het land en/of de regio. Daarnaast besteedt de beurs aandacht aan actuele maatschappelijke vraagstukken. Dit jaar vond de beurs plaats van 20 tot en met 29 januari. De Grüne Woche 2023 richtte zich op de laatste ontwikkelingen van voeding en (duurzame) voedselproductie. Dit sluit goed aan bij de ambities uit de Utrechtse Landbouwvisie en Voedselagenda. Net als andere jaren had Nederland op de beurs een Nederlandse Paviljoen met verschillende deelnemers. Het Paviljoen was 800m² groot en had dit jaar de titel "Lecker, nachhaltig und von nebenan".

Programma van het werkbezoek

Donderdag 19 januari

18:00	Officiële opening van de Grüne Woche (georganiseerd door de Messe Berlin)
21:00	Borrel en netwerkgelegenheid (georganiseerd door de provincie Gelderland)

Vrijdag 20 januari

8:00	Opening van het NL-paviljoen door minister Van der Wal.
9:00-12:00	Rondgang langs diverse standhouders van het Nederlands paviljoen en bezoek aan andere onderdelen van de beurs.
12:30 -13:30	Lunch met minister Van der Wal, gedeputeerden en SG en DG van ministerie van LNV op het NL- paviljoen.
Hier werd een toelichting gegeven van landelijke samenwerking korte keten (LSKK) door programmamanager dhr. Tiktak en vond uitleg plaats over het korte keten spel – Voedsel van dichtbij door mevrouw Don, voorzitter van Slow Food. Dit spel is ontwikkeld door slow food in opdracht van LSCK.

De volgende gedeputeerden waren naast gedeputeerde Mirjam Sterk aanwezig bij de lunch:

- Meindert Stolk, provincie Zuid-Holland
- Harold Hofstra en Jan-Nico Appelman, provincie Flevoland
- Ilse Zaal, provincie Noord-Holland
- Peter Drenth, provincie Gelderland
- Elies Lemkes – Straver, Provincie Noord-Brabant
- Lia Roelofs, Provincie Limburg
- Sietske Poepjes, provincie Friesland.

- 16:00 – 17:00 Gesprek met staatssecretaris van regionaal ministerie van landbouw, voedsel en voedselveiligheid van deelstaat Nedersaksen over de stikstof-situatie en implementatie van beleid. Hierbij waren naast gedeputeerde Mirjam Sterk aanwezig de gedeputeerden Peter Drenth van de provincie Gelderland, Elies Lemkes – Straver van de provincie Noord-Brabant en Lia Roelofs van de provincie Limburg. In dit gesprek is besproken om het volgende in gang te zetten: Een toekomstige afspraak tussen de gedeputeerden van de provincies, met deelstaat Nedersaksen, om het thema stikstofproblematiek en N2000 verder te bespreken.
- 18:00 – 20:00 Agro borrel NL Paviljoen
- 20.00 – 22.00 Diner vanuit FoodNL. FoodNL is de werknaam van de samenwerking van AgriFood Capital/Regio Noordoost Brabant, Greenport Regio Venlo en Regio Foodvalley. De drie voedselregio's vormen samen een sterke coalitie om vanuit Nederland in Europa beter op te komen voor regionale en economische belangen.

Uiteindelijk moest minister Adema op de vrijdag, anders dan eerst was voorzien, aanwezig zijn bij de ministerraad en daarom terugkeren naar Nederland en kon hij niet aanwezig zijn bij de opening van het Nederlandse paviljoen.

Als bijlage zijn de belangrijkste programmaonderdelen weergegeven in de vorm van een fotoverslag met korte toelichting. Daarnaast is ook een fotocollage als sfeerimpressie toegevoegd.

Wat heeft het werkbezoek aan de Grüne Woche opgeleverd?

- Uitwisseling met gedeputeerden van de andere provincies;
- Bestuurlijke kennismaking met landelijke samenwerking korte keten en met de andere partners daarin;
- Kennismaking met FoodNL;
- Informatie opgehaald over situatie stikstof en beleid van de Duitse deelstaat Nedersaksen en nader in te plannen afspraak tussen de gedeputeerden met bestuurder Nedersaksen over stikstofproblematiek en N2000;
- Ambtelijke delegatie van twee ambtenaren heeft kennis opgedaan over hoe het Duits ministerie van landbouw en voedsel en een aantal deelstaten met beleid en instrumenten inzetten op thema's als voedselverspilling, biologisch en korte ketens. Kennisgemaakt met netwerk Biostädte en Bundesverband der Regionalbewegung.

Aanbevelingen voor een volgende bezoek aan de Grüne Woche

Verschillende gedeputeerden en ambtelijke delegaties van provincies brachten de afgelopen jaren vaker een werkbezoek aan de Grüne Woche. Voor een volgend bezoek doen wij de volgende aanbevelingen:

- Maak een bestuurlijke afweging of het programma inhoudelijk aansluit bij de dossiers en belangen van provincie Utrecht. Bij voldoende aanknopingspunten is het zinvol om aanwezig te zijn.
- Bereid het zijprogramma voor met andere deelnemende provincies en eventueel het Rijk.
- Plan in aanvulling op het formele programma strategische gesprekken met delegaties uit andere landen. Met name met de Duitse overheid via de Nederlandse ambassade en landbou wattache en de Duitse deelstaten.

Bijlage: Fotoverslag beurs en programmaonderdelen werkbezoek

Hierbij een verslag van een aantal hoogtepunten van het bezoek aan de Grüne Woche.

Opening van het NL paviljoen door minister Van der Wal

samen met:

- **Franziska Giffey**,
Burgermeester van Berlijn
- **Cem Özdemir**, Minister van
landbouw en voedsel
- **Janusz Wojciechowski**,
Eurocommissaris voor
Landbouw
- **Dirk Hoffmann**, Directeur
Messe Berlin
- **Joachim Rukwied**, Voorzitter
Duitse Bauernverband
- **Dr. Christian von Boetticher**,
Voorzitter Bundesvereinigung
der Deutschen
Ernährungsindustrie.

Minister Adema was uiteindelijk
verhindert.

Uitleg korte keten spel aan minister Van der Wal

Het onderwerp 'korte keten' was een belangrijk thema van de beurs en maakte ook een belangrijk onderdeel uit van de Nederlands paviljoen en het programma van de minister.

De Landelijke Samenwerking Korte Keten (hierna: LSKK) was ook vertegenwoordigd met een stand.

Deze stand laat de korte keten samenwerking tussen Rijk en provincies zien.

Provincie Utrecht is ook één van de provincies die participeert in de Landelijke Samenwerking Korte Keten. Dit vindt plaats in de vorm van een actieve bijdrage vanuit de Voedselagenda. Aan de minister en gedeputeerden werd uitleg gegeven over het korte keten spel. (Het convenant dat de samenwerking formeel bekrachtigd dient nog ondertekend te worden).

Dit spel is ontwikkeld door 'slow food' in opdracht van de LSKK en dient om het gesprek op te starten tussen actoren in de korte keten, zoals o.a. producenten, burgers, ambtenaren, voedselverwerkers zoals bakkers, slaggers en cateraars.

Lunch met minister Van der Wal

Tijdens deze lunch werd een toelichting gegeven op de landelijke samenwerking korte keten (LSKK) en de beoogde activiteiten, door programmamanager Henk Willem Tiktak.

De volgende gedeputeerden waren naast gedeputeerde Mirjam Sterk aanwezig bij de lunch:

- Meindert Stolk, provincie Zuid-Holland
- Harold Hofstra en Jan-Nico Appelman, provincie Flevoland
- Ilse Zaal, provincie Noord-Holland
- Peter Drenth, provincie Gelderland
- Elies Lemkes – Straver, provincie Noord-Brabant
- Lia Roelofs, provincie Limburg
- Sietske Poepjes, provincie Friesland.

Verder aanwezig bij de lunch:

- Kees Goet, Secretaris-Generaal van ministerie LNV
- Donné Slangen, Directeur-generaal (DG) Natuur en Visserij
- Guido Landheer PLV. DG, directeur Europees, Internationaal en Agro-economisch beleid
- Jack Vera, Landbouwrap: vertegenwoordigt de Nederlandse agri-belangen in Duitsland en Zwitserland

In gesprek met Michael Marahrens, Staatssekretär im Niedersächsischen Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz

Gesprek met de staatssecretaris van het ministerie van landbouw, voedsel en voedselveiligheid van *Bundesland* Nedersaksen over de stikstof-situatie en implementatie van beleid. Hierbij waren naast gedeputeerde Mirjam Sterk aanwezig de gedeputeerden Peter Drenth van de provincie Gelderland, Elies Lemkes – Straver van de provincie Noord-Brabant en Lia Roelofs van de provincie Limburg

Sfeerimpresie van de 'internationale Grüne Woche'

